כְּגוֹן שֶׁהָיָה לוֹ חוֹלֶה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ. והוא הדין אם עבר ושחט עבור אדם בריא, אלא שהגמ' העדיפה להעמיד באופן של היתר (ריטב"א). ויש שפירש, שהגמ' העמידה דוקא באופן זה, כי אילו שחטו באיסור, 'שחיטה שאינה ראויה' היא [שיש שסובר שאינה שחיטה ושוב אין איסור 'אותו ואת בנו' באופן זה (ראה חולין פא, ב)] (רבינו אליקים).

אָמְרִי בְּמַעֲרָבָא דְּחַיָּיתוֹ לַצּוֹק זוֹ הִיא שְׁחִיטָתוֹ, וסברא היא, שהרי זהו הכשרו וכפרתו (מאירי לעיל סג, ב; שפת אמת). ויש שסובר, שקבלה היתה בידם כן (ריטב"א). ולפי זה נמצא, שדחייתו לצוק אסורה משום 'אותו ואת בנו' (ראה תוס' ד"ה דחייתו, ומנחת חינוך מצוה רצד אות ב), ואם כן גם בלי הטעם של 'מחוסר זמן' אין שעיר זה ראוי להשתלח לעזאזל, אלא שמשום 'אותו ואת בנו' אינו נפסל בדיעבד, ולכן הוצרכה הברייתא למעטו מדין 'מחוסר זמן', הפוסל גם בדיעבד (שפת אמת). ויש שכתב, שלא אמרו 'דחייתו זו היא שחיטתו' אלא לענין קדשים, שכיון שבחולין אסור לשחוט אותו ואת בנו ביום אחד, לכן בקדשים לענין שחיטתו שהיא דחייתו לצוק, נחשב מחוסר זמן, אבל אינו עובר בכך משום 'אותו ואת בנו' (אבי עזרי אבות הטומאות ב, י; וראה חי' הגרי"ז תמורה ו, ב, ואשר לשלמה מועד נה).

זוֹ הִיא שְׁחִיטָתוֹ, והתירוצים הקודמים חולקים על תירוץ זה, ולדעתם דחייתו לצוק אינה שחיטתו (קרן אורה זבחים ע, ב, וראה ביאורנו להלן סז, א ד"ה איבעיא, האם 'דחייתו זו היא שחיטתו' מתירה באכילה).

שֵׁנִי שֶׁבְּזוּג רִאשׁוֹן יִקָּרֵב וְכוּ', וכן אם מת השעיר לה', לדעת רב השני שבזוג ראשון ישתלח, והשני שבזוג הראשון ירעה, ולדעת רבי יוחנן להיפך (תוס' ישנים, וראה ביאורנו להלן ע"ב ד"ה ואם).

רַב סָבַר בַּעֲלֵי חַיִּים אֵינָן נִידָּחִין, לא משום שהוא חי וחיות מונעת דיחוי, אלא שכל קרבן קודם שחיטתו אמנם קדוש כבר בקדושת הגוף, אך הדיחוי אינו מ'קדושת הגוף' שלו [שהרי גם לאחר שנדחה הוא נשאר קדוש בקדושת הגוף], אלא הדיחוי הוא מה'קדושת קרבן' שלו והכשרת דמו לזריקה אשר חלים בשחיטתו, ולכן בעל חי שעדיין אין בו קדושת הקרבה, אינו נדחה מהקרבה, כי לא שייך דיחוי קודם שחלה הקדושה [וכמבואר בירושלמי בתרומות (ט, ג) על מים שנטמאו ואחר כך השיקן ונטהרו, והקדישן, שהם קדושים כיון שנדחו קודם שהקדישן] (זרע אברהם [לר"א לופטביר ור"מ זמבא] כ, כח, ע"פ מנחת אברהם, וראה דבר שמואל פסחים צח, א שתמה עליו מהסוגיא להלן ע"ב), ואמנם שעיר המשתלח אינו עומד להישחט (קושית הזרע אברהם שם), אך עמידתו לפני ה' בשעת מתן דמים או בשעת הוידוי [ראה לעיל (מ, ב) ולהלן (סה, א)] היא השעה שחלה קדושת הקרבן שלו, וקודם לכן לא שייך דיחוי (מנחת אברהם שם). **וְרַבִּי יוֹחָנָן סָבַר בַּעֲלֵי חַיִּים נִידָּחִין,** שלדעתו די בזה שהפסול היה לאחר שכבר הוקדש ב'קדושת הגוף' בשביל להידחות (זרע אברהם שם).

הֶהָם לָא אִיתְּחֲזִי כְּלָל, ולכן גם לדעת רבי יוחנן אין זה דיחוי. ואף שרבי יוחנן סובר שדחוי מעיקרו נחשב דיחוי גם בבעלי חיים [כמבואר בקידושין (ז, ב) ובזבחים (יב, א)], ולכן בהמה של שני שותפים שהקדיש אחד מהם את חציה ואחר כך קנה את חציה השני והקדישו אינה קריבה, מכל מקום מחוסר זמן לא נחשב דחוי מעיקרו, משום שלא נדחה בשעה שהקדישו אלא בעודו חולין, אבל בהמת השותפין נעשית דחויה בשעה שהקדישה (תוס', ע"פ שיח יצחק ורש"ש). ויש שפירשו, שמחוסר זמן אינו נחשב דחוי כיון שהוא נעשה ראוי להקרבה מאיליו (תוס' ישנים ותוס' רא"ש בתי' ראשון; תוס' זבחים יב, ב ד"ה וש"מ), ומטעם זה גם 'אותו ואת בנו' של קדשים אינו נדחה מחמת שאי אפשר היה להקריבו באותו יום [וכמבואר במשנה בזבחים (קיב, ב) שאינו נדחה], שהרי נעשה ראוי להקרבה מאליו (תוס' רא"ש, אך ראה תוס' רבינו פרץ המוכיח שאף בדבר כזה אומרים דיחוי, וראה עוד מה שתירצו בתוס' ישנים ובריטב"א). ויש שכתב, שמחוסר זמן אינו נחשב דחוי, שכיון שאינו ראוי לשום קרבן עד שיעברו עליו שבעה ימים, הרי זה נחשב [לענין קדשים] כאילו נולד היום, ו'אותו ואת בנו' אינו נחשב דחוי, משום שאין זה דיחוי מצד דיני הקרבן אלא מחמת איסור צדדי שחל עליו (קרן אורה זבחים יב, א).

וְרַבִּי יוֹחָנָן, מדוע אינו לומד ממום עובר כדעת רב שבעלי חיים אינם נדחים, ואין לומר שסובר שבעל מום עובר אינו נדחה משום שהוא חוזר ונראה מאליו כשהמום עובר, כיון שיש סוגי מומים העוברים רק על ידי רפואה, ואף על פי כן אינם נדחים (תוס' זבחים יב, ב, וראה אילת השחר שם, שכוונתם על ידי רפואה קלה, כמבואר בתוס' בגיטין סט, א [בתי' ראשון], שרק באופן כזה נחשב מום עובר).

אֵיבָרִים תְּמִימִים בְּאֵיבָרִים בַּעֲלֵי מוּמִין – אם התערבו איברי עולה תמימה באיברי עולת בעלת מום אחת (רש"י). ודוקא אם התערבו בעולת בעלת מום אחת, שאילו התערבו בכמה עולות בעלות מום, לא היה מתיר רבי אליעזר להקריב את שאר הראשים, שהרי אם יש עוד ראש בעל מום שעדיין לא הוקרב, מה תועיל תליה שהראש שכבר הוקרב היה של בעל מום (תוס' ישנים).

אִם קָרֵב הָרֹאשׁ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן, קודם שהרגישו בדבר (רש"י), אבל אם הרגישו בדבר, לא יקריבו את שאר הראשים, משום שהוא כביטול איסור לכתחילה שאסור לעשותו (הערות הגרי"ש אלישיב).

וְאִידָּךְ נָפְקָא לֵיהּ מִ'בָּם' 'בָּהֶם'. ואף שבהרבה מקומות לא דורשים כן, במקום שאפשר לדרוש דורשים (זבחי אפרים זבחים יב, א).

רַב סָבַר לָהּ כְּרַבִּי יוֹסֵי דְּאָמַר מִצָּוָה בָּרִאשׁוֹן, ואף ש'מצוה בראשון' היא לכאורה רק מדרבנן, ואילו לקיחתם כאחד היא מדאורייתא, ומטעם זה היה נכון להעדיף את השני שמזוג שני, אך כיון שהשעיר החדש בא במקום השעיר המת, נחשב כאילו נקנה בזמנו עם השעיר החי, והתקיימה בו מצות לקיחתן כאחד [וכיון ש'מצוה בראשון', עדיף להקריב את השעיר הנשאר מהזוג ראשון] (רש"ש).

וְכָתוּב עֲלֵיהֶן אֶלֶף בֵּית גִּימֶל, וממה שמקפידים להקדים את הקופה השניה לקופה השלישית, מוכח ש'מצוה בראשון' אינה להעדיף דוקא את הראשון, אלא להעדיף את המוקדם על פני המאוחר ממנו (חוקת היום ב לעיל סב, א).

דְּיֵלְמָא שַׁאנִי הָתָם דִּבְעִידְנָא דְּאִתְחֲזִי קַמַּיְיתָא לָא אִתְחֲזִי בַּתְרַיְיתָא, ואמנם באופן שהשעיר לעזאזל מת לאחר מתן דם הפר, היה השעיר הראשון ראוי לפני השעיר השני, אך כיון שרב לא חילק בזה, משמע שבכל אופן הראשון קרב, אף אם השעיר לעזאזל מת לפני מתן דם הפר, שבזה לא היה הראשון ראוי להקרבה לפני השני, ולכן דוחה הגמ' שאין ראיה מדברי רבי יוסי שבאופן זה 'מצוה בראשון' (תוס' רבינו פרץ).

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִצָּוָה בָּרִאשׁוֹן. ואין לומר שרבי יוסי אמר דבריו רק אם אבד אחר חצות, שבאופן זה הראשון קדם [שהרי היה ראוי להקרבה לאחר חצות קודם שאבד], כי מלשון חכמים 'והרי שניהן עומדין' משמע שהיו שניהם עומדים מתחילת זמן ההקרבה (שיח יצחק).